

ΜΕΣ' ΑΠΟ ΤΗ ΝΕΚΡΑ

Του Π. Χόερ

Της ψυχής τ' απόκλωσμα, πού σβεί μου τή ζωή,
παρηγορήτρα άκάλειστη, γιά σένα μόνο γράφω,
γιατί ή ψυχή μου, ήσκιος ήπιός σε γάργαρο νερό,
μέ τον καιρό του Ξαν καιρό, καιρό και μιά φορά,
κάποιο όργισμένο σούρουπο στά δάκρια θά πνίγει
και θέλω γιά παρηγοριές νά τραγουδάς ένυ
τό βραχόν παράπονο πού μου γράφει τάφο.

Με βγάλαν άφ' τ' όπλι μου μέ τό σταβρό στον όμο
κι άνάθεμά τους μούκλεισαν του γυρισμού τό δρόμο
μέ πέρες, μέ ξερόκλαδα, και μέ βαριές βροσιές,
τί σιάθηκα περήφανος, δέν έχτισα έκκλησιές
μυριόπλουμες, μ' όραία ψηφιά και μάργαμα γλυμένα.
κ' οι μάγοι πού μέ μάχονταν, τους λέγανε μέ πείσμα
πως κάθε άβγή φοβέριζα μέ μάτια άγρυπνιαμένα
τό βραγόν ήλιού, και πως τ' άργό μέξόρμα άφορισμένα
γέτεβα όλόχρυσους βαιμούς, μ' όραία θυσία τό δύσμα.

— "Ω τ' όνειρο πού χάριμα τή φιλιτισία άσπράδα
της πόρτας πού λαχιάριζα νά μέ γλυκαπαντήσεις,
έλεμονήτρα μου έβλαβη, πούθρες νά μέ ραντίσεις
μέ άναστερό ροδόσταμο στις νέκρας τήν άγριάδα.—

Τώ βασιλιάδον τά παιδιά, πού φίλεψά τα μάννα
στη βραδινή ξαφνιαστικηκαν κι άπτά καμπάνα,
τί στό χαμό της θάλασσας της δόσης τό ρουμπίνι
δράκος φαντάζει φιλοιστός πού αίμα ρηγάδων πίνει.

Κ' έτσι, μέ τό παράπονο στά χείλια και στά μάτια,
τις έκκλησιές άρνήσηκα, μαζί και τά παλάτια.

Σ' ένός κλαμού τό σούρουπο, πού πνίγει τήν ψυχή μου,
νοιώθω μιά στέφαν έρημιά τά πεθανά ρηγάτα
βαριά νά σαβανώνει τα, και τρέμω-τρισαλλοί μου-
μήν τά κρουφά μελλούμενα διαβούν τήν ίδια στράτα.
ΚΩΣΤΑΣ ΓΑΖΙΑΣ

ΚΑΣΙΔΑΚΙΣΜΟΙ

Στό γερμανικό του βιβλίό σ. 118 ο καθηγητής Χαν-
τσίδακις δίνει ένα άποσπασμα από τους Amherst παπύ-
ρους, όπου βρίσκεται ή φράση Είπον γάρ τώ Ίσακ δι
κέρμα και λέγει ούκ έχω. Τό δι ή κ. καθηγητής τό
διορθώνει διά. Μά και τυράλος δά βλέπει πως τό δι είναι
άνορθόγραφο δεί (=μου χρειάζεται), όπως τό λέγει είναι

— Εέρτε τί ήθοποιός πού είναι, είπε ή Να-
ντιζντα, παίζει όλους τους ρόλους. Είναι ή διευθυ-
τής μας κι' ό ύποβολίας μας. Κάνει ό,τι θέλει. Ω,
είναι κρίμα πού φεύγει τόσο γλήγορα.

— Άδερφή μου, ή αγάπη σου σε τυφλώνει, εί-
πε ό Βερετιέφ μέ τόνο σοβαρό, μά πάντα κρατών-
τας τον τόνο της φωνής του Άστακόφ: τί θά εί-
πει γιά σένα ό Κύριος; θά σε πάρη γιά έπαρχιώ-
τισσα.

Ο Άστακόφ έπιμενε.
— Κάμε μας νά ιδούμε, Πετρούσα, πως ένας
μεθυσιμένος δέ μπορεί νά βγάλη τό μαντήλι του
άπό τήν τσίπη του, ή καλύτερα πως θέλει κανείς
νά πιάση μιά μύγα άπάνω σ' ένα τζάμι και κείνη
ξεφεύγει άπό τά δάχτυλά του ζουζουνίζοντας.

— Είσαι παιδάκι: σωστό, άποκρίθηκε ό Βερε-
τιέφ.

Όσοτό ζύγωσε στό παραθύρι όπου σιμά καθό-
τανε ή Μαρία κι' άρχισε νά περιτριγυρίζει τά δά-
χτυλά του στό τζάμι άπάνω κάνοντας και τό ζου-
ζούνισμα της μύγας μέ τά χείλια του. Θά λεγε
κανείς πως άληθινή μύγα δέρνεται κάτου άπό τό
χέρι του.

Η Ναντιζντα ξέσπασε στά γέλια κι' όλοι τή

άνορθόγραφο λέγει. Σά νά βιάστηκε ή κ. καθηγητής, και
τό κακό είναι πού τώρα θά επιμένει όλη του τή ζωή πως
τό δι έννοεί διά.

Στό ίδιο του βιβλίό σ. 72 ρωτά, α θά τολμήσουμε νά
πούμε ή άπανωσιά του τριγώνου. Όχι, δέ θά τολμή-
σουμε τέττα πράμα γιά διό λόγους

1ο γιατί τά προπαροξύτονα ισόσύλλαβα ούδέτερα μένου
προπαροξύτονα και στη γενική, ώστε έμεις θά λέμε τρι-
γώνου, άφίνοντας τό τριγώνου στους σόλοιους
2ο γιατί, όπως θάν τον πληροφορήσει ή άδερφή του, τά
τριγώνια δέν έχουν άπανωσιά ή επιφάνεια, εξόν άν έν-
νοεί του Ζαχαράτου τά τριγώνια. (Πρέπει νά είναι φρι-
χτά άστοιχείωτος).

Στό ίδιο μέρος ρωτά, α θά τολμήσουμε και νά πούμε
ή άπανωσιά της δεληνης, της γής. Άπό δείχνει πως
μιλεί γιά πράματα πού δέ διάβασε (σύμφωνα μέ δικό του
πιστημονικό τρόπο), επειδή ίσα ίσα στό φεγγάρι, στη γή
κτλ. έφάρμοσε ή Πάλλης τον όρο άπανωσιά.

ΛΕΚΑΣ ΑΡΒΑΝΙΤΗΣ

ΕΝΑ ΓΡΑΜΜΑ

(Δημοσιεύθηκε στα τελευταία «Παναθη-
ναία», έτος Ζ. τεύχος 147 σελίδα 98)

Φίλε κ. Μιχαηλίδη,

Καλοζωγραφίζοντας τον Καρκαβίτσα στό τελευ-
ταίο φύλλο των «Παναθηναίων» ή Ξενόπουλος άνα-
φέρει κάποιο λόγο μου σε χρόνια περασμένα γιά κεί-
νον. Ο Καρκαβίτσα, είπα, αδέν ξέρει νά σύρη τό
χορό των ιδεών». Ο λόγος μου αυτός, βγαλμένος,
άν καλά θυμάμαι τόρα, σε στιγμή μιάς άμυντικής
δρμής άπό ένα πόλεμο άδικο, καθώς νομίζω, και
κάπως μέ πρόχειρα όπλα, όσον κι άν είταν ή άφορ-
μή του ευγενική: ή λόγος μου αυτός, καθώς τον άνα-
φέρει ή Ξενόπουλος άπομονώνοντας κι άποχωρίζοντας
άπό τό άλλο του κορμί τό άχώριστο, δέν έχει τον
τόπο του, και σχεδόν δέ δίνει νά καταλάβη του
άναγνώστη τί έννοούσα μέ αυτόν. Κάθε λόγος τέ-
τοιος είναι σαν τήν εικόνα πού θέλει νά τή βλέπει
μέ τήν ταιριαστή κορνίζα της και μέ τό φώς πού
της πρέπει: άλλοιότιχα τήν εικόνα τήν άδικείς και
τή χάνεις.

Τεχνίτης πού στοχάζεται, και πού πλάθει τό
στοχασμό, σαν τον Καρκαβίτσα, πως μπορεί νά μήν
είναι άνθρωπος της Ίδεας! Πως μπορεί νά μήν ξέρη
πως ασέρνεται ή χορός των ιδεών; αυτός πού σύνθεσε
τό «Ζητιάνο», κι πού πέταξε τον Άρχαιολόγο,
τό έργο πού φάνηκε, — καθώς άλλοτε τό διαλάθησα
σε μιάν όμιλία μου — σαν επική σάτυρα της παρα-

στρατημένης ρωμιούνης και μαζί σαν έπιδοφόρο
τραγουδι της έλληνικής ψυχής;

Μά τάχα είταν έτσι όπως όπως ριμμένος ή λόγος
μου; Δέ θέλω νά τον ξαναπροξέσω, δέ θέλω νά τον
ξαναθυμηθώ, και δέ φροντίζω πιά: μπορεί και στό
ζήτημα τότε νά είμουν έγώ πού πολύ στό άδικο, πε-
ρισσότερο στό δικό έκείνος. Μου φαίνεται πως μέ τό
χορό των ιδεών ήθελα νά σημειώσω κάποιες ιδέες ξε-
χωριστής τάξης, ζήνης γιά τον Καρκαβίτσα. πού
είναι μαζί κάτι πού λίγο, μά και πού πολύ άπό της
τάξης αυτής τους πολίτες: ποιητής.

Ο Ξενόπουλος μάς λέει ακόμα γιά τον Καρκα-
βίτσα: «Ένώ ή γλώσσα του δλονέν γίνεται δημο-
τικωτέρα, δέν χωνεύει τον κ. Ψυχάρη και τους Ψυ-
χαριστάς» κτλ. Δέν χωνεύει τάχα και τον έαυτό
του ή Καρκαβίτσα; Γιατί και τί άλλο τάχα είναι
στην ούσια του, αυτός ή Ψυχαρισμός, άμα στοχα-
στής, όρθά, τον Ψυχάρη, σαν κορυφαίο άντιπρόσωπο
μιάς ιδέας, κι όχι σά βουλευτή πού μοιράζει ρουσφέ-
τια, και τί άλλο είναι αυτός ή ψυχαρισμός, παρά νά
γράφης, και ή γλώσσα σου δλονέν νά γίνεται δημο-
τικωτέρα; Μά δέν είναι δημοτική ή γλώσσα πού
γράφει ή Ψυχάρης; Μπορεί και νά μήν είναι: σύμ-
φωνα μέ τό νόημα πού δίνεις της λέξης «δημοτική»,
ή Ψυχάρης γράφει και και δέ γράφει τή δημοτική.
Άπαράλλαχτα μπορεί νά πούμε γιά τό Δάντη και
γιά τό Μιστράλ πως γράφουν και δέ γράφουν τή δη-
μοτική. Θρίαμβος του Ψυχάρη είναι, και πιστεύω
πως τίποτε άλλο δέ θά ποθή τόσο σαν και τούτο:
«Νά γράφουμε και ή γλώσσα μας νά γίνεται όλο-
νέν δημοτικωτέρα». «Αν τότε διαλαλούμε ή άν δέν
τον άναγνωρίζουμε, άν τον προσκυνάμε ή άν τότε
σκυλοβρίζουμε, αυτά καταπάν νά μήν έχουνε σημασία.
Ξέρουμε άπό τήν Ιστορία πως καμιά φορά τούτο
είναι τό μεγαλειό ένός ανθρώπου νά τον άρνούμα-
στε, νά τον άπκηρύτσουμε, και νά πατάμε στό δρό-
μο πού πάτησε. Τον Εύριπίδη τί μεγάλος πού είτανε
τόνε δείχνει πού πολύ ή Άριστοφάνης: τον έδερνε μέ
τή σάτυρα του, όμως άεχρήτο αυτού του στόματος
τώ στρογγύλω».

Μέ τους εγκάρδιους χαιρετισμούς μου
ΚΩΣΤΗΣ ΠΑΛΑΜΑΣ

Σημ. του «Νουμά»

Κάτου άπό τό γράμμα του Παλαμά κρημίζεται έτσι: σαν
ούρίσκα μιά σημειοσύλλαβη τού κ. Μιχαηλίδη, μα-
θείς, γιά τον Ψυχάρη πού αδέν ξέρει ή δέ θέλει: νά γράφει
Έλληνικά» (ή κ. Μιχαηλίδης τό λέει αυτό), και πού ή
κ. Μιχαηλίδης τον σέβεται ως σύμβολο μόνα κτλ. Δέν
ξέρουμε άν είταν καμιά ανάγκη τό γράμμα του Παλαμά
νάχει και ούρίσκα, μά όστος κρίνουμε καλό να παρατήρη-
ρήσουμε στον κ. Μιχαηλίδη, μέ όλο τον προσηύμενο σε-
βασμο, πως μπορούσε ναρίσει άπειράχτο τό γράμμα του
Παλαμά και νά μάς πει σ' άλλη σελίδα του περιοδικού
του τις σοφές του παρατήρησεις κ' επιούλαξες.

μιμηθήκανε στην κάμαρα. Μόνο ή Μαρία δέν άλ-
λαξε πρόσωπο, και τά χείλια της πήρανε μιά έκ-
φραση άυστηρή: σήκωσε τά μάτια πού τά κράταε
χαμηλωμένα, και ρήχοντας μιά ματιά σοβαρή στό
Βερετιέφ.

— Είναι πολύ τιμητικό, είπε, νά κάνη κανείς
τό μπουφόνο.

Άμέσως ή Βερετιέφ πήρε τά χέρια του άπό τό
γυαλί, γύρισε ξαφνικά, και σαν έκαμε δύο τριά βή-
ματα στην κάμαρα βγήκε στην ταρατσα κι' άπό κεί
στον κήπο πού είτανε τέλεια σκοτεινισμένος.

— Τί διασκεδαστικός άνθρωπος ή Πέτρος Άλέ-
ξιεβιτς, φώναξε ή Γέγκορ Καπίτονις χωρίς ν' άφι-
ση τά χαρτιά. Πρέπει νά κάνω νάν τότε γνωρίση και
ή Ματρόνα Μαρκόβνα.

Η Ναντιζντα σηκώθηκε και ζυγώνοντας τή Μα-
ρία: Τ' είπες στον άδερφό μου; ρώτησε.

— Τίποτα, άποκρίθηκε ή Μαρία.

— Πως τίποτα, είν' άδύνατο, έλα.

Και περνώντας τό χέρι κάτου άπό της φιλε-
νάδας της τήν έσήκωσε και τήν τραβήξε μέσα στον
κήπο. Ο Άστακόφ τις ακλούθησε μέ τά μάτια
ξαφνιασμένος, κ' έκαμε νάκουστεί ένα χούμ, άπο-
δοκιμαστικό. Μά σαν κανένας δέν πρόσεξε στην κα-

κή του όρεξη ζύγωσε στό τραπέζι και κοίταξε τό
παιχνίδι: μέ στάση σοβαρή κι' άξιοπρεπή, περισότε-
ρο άπό τή συνειδημένη του. Οι δύο φιλενάδες δέ
γυρίσανε παρά ύστερα άπό μιά ώρα. Ο Βερετιέφ
τις ακλούθησε μέ συλλογισμένη όψη.

— Τι όμορφη νύχτα, φώναξε ή Ναντιζντα μπαί-
νοντας. Τι όμορφα πού είναι μέσα στον κήπο.

— Α, ναι αλήθεια, είπε ή Άστακόφ ζυγώνον-
τας τή Μαρία, μέ τό μεγάλο του δάχτυλο χαμένα
στό άνοιγμα του γελίκου του—Είσαστε σεις πού εί-
δα χτές μέσα στον κήπο, τή νύχτα;

Η Μαρία τον κοίταξε στα μάτια, κι' ή Βερε-
τιέφ σούφρωσε τά φρύδια μέ τρόπο σά νά ρώταε
τή Μαρία και τον Άστακόφ.

— Μου φάνηκε πως άκουσα νάπαγγέλνετε τον
Άντζάρ, ξανάειπε κείνος.

— Είμωνα έγώ ναι, μόνο δέν άπάγγελα, για-
τι ποτές δέν άπαγγέλνω.

— Μά ωστόσο, δεσποινίδα....

— Απατηθήκατε, είπε ψυχρά κι' άπότομα κείνη.

— Ποιό είναι αυτό τό ποίημα; είπε διακοφτοντας
ή Ναντιζντα πού φαινότανε συγκινημένη.

— Αυτός ή Άντζάρ είναι ένα δέντρο φαρμακερό;

— Ναι, είπε ή Άστακόφ.